

FÖR SAMTLIGA OMRÅDEN GÄLLER FÖLJANDE

ALLMÄNT

Ur miljöbalkens tredje kapitel:

Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön...

Områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket. (MB 3:6)

UNDERHÅLL

Ur plan- och bygglagens tredje kapitel:

Underhållet skall anpassas till byggnadens värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt samt till omgivningens karaktär. Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ettbebyggelseområde av denna karaktär, skall underhållas så att deras särart bevaras. (PBL 3:13)

Detta innebär att stor vikt skall läggas vid:

- att byggnaders ursprungliga exteriör inte förändras genom exempelvis byte av fasadmateriäl, fönster, takmaterial eller färgtyp och kulör.
- att underhållet sker varsamt med traditionella material och metoder.
- att försöka rätta till kulturhistoriskt och miljömässigt olämpliga förändringar som skett under senare tid.
- att försöka bevara de ursprungliga materialen som med sin ålder och patina på ett oersätligt vis berättar om byggnadernas historia, äldre hantverksskicklighet, materialkvalitet och byggnadsteknik.

OM- OCH TILLBYGGNADER

Ur plan- och bygglagens tredje kapitel:

Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas tillvara. (PBL 3:10)

Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas. (PBL 3:12)

Detta innebär att stor vikt skall läggas vid:

- att en eventuell tillbyggnad eller andra nytillskott som fönster, dörrar och burspråk anpassas till den befintliga byggnaden både när det gäller utformning, placering och materialval.

TOMTER

Ur plan- och bygglagens tredje kapitel:

Tomter som tas i anspråk för bebyggelse skall anordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden och till natur och kulturvärdena på platsen. (PBL 3:15)

Vid sådan ändring av en byggnad för vilken bygganmälan krävs skall tomten anordnas så att den uppfyller kraven i § 15 i den utsträckning som efter omständigheterna kan krävas med hänsyn till kostnaderna för arbetet och tomtens särskilda egenskaper. (PBL 3:16)

Detta innebär att stor vikt skall läggas vid:

- att tomterna inte förändras genom stora anläggningsarbeten, som plansprängningar och utfyllnader för exempelvis parkeringsplatser.
- att den traditionella växtligheten samt exempelvis staket, grindar och belysning bevaras och att eventuella nytillskott underordnar sig den befintliga miljön.

NYTILLKOMMANDE BEBYGGELSE

Uppförande av nya hus inom de områden som utpekats som kulturhistoriskt värdefulla kan endast bli aktuellt i undantagsfall. Nybyggnad kan medges om en villa skulle bli totalförstörd, till exempel på grund av brand. Uppförande av mindre uthus och garage kan i vissa fall godkännas.

Ur plan- och bygglagens tredje kapitel:

Byggnader skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader skall ha en yttre form och färg, som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan. (PBL 3:1)

Tomter som tas i anspråk för bebyggelse skall anordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur och kulturvärdena på platsen. (PBL 3:15)

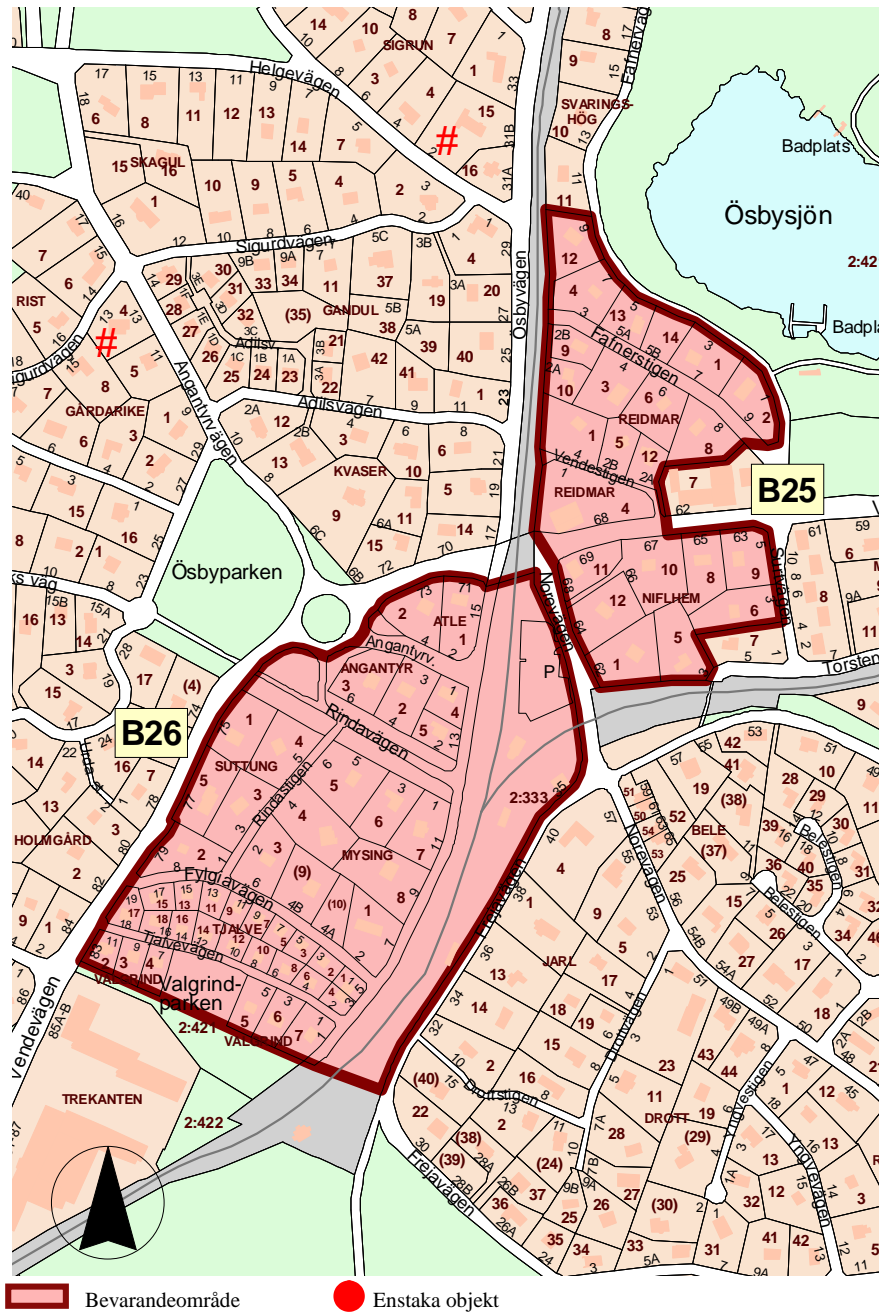
Detta innebär att stor vikt skall läggas vid:

- att husen placeras i förhållande till gatan på samma sätt som intilliggande byggnader.
- att en eventuell ny villabyggnad anpassas till områdets karaktär och ges likartade proportioner som omgivande villor.
- att eventuella garage eller uthus placeras så att de ej dominerar i förhållande till gatumiljön eller tomtens huvudbyggnad, samt i övrigt anpassas till närmiljöns material, form och färg.

Plan och bygglagens paragrafer gäller generellt för alla områden och enstaka byggnader.

B25- B26 ÖSBY STATION

Området motsvaras av Kulturminnesvårdsprogrammets närmiljö 30:1, Ösby. (Se KMVP sidan 99 ff.) I söder har området utökats till att även omfatta båda sidor av Tjallevägen.

MOTIV FÖR BEVARANDE

Det förhållandevis välbevarade området kring Ösby station och Tjallevägen visar upp en typisk bild av den bebyggelse som under 1900-talets början uppfördes i denna del av Djursholm.

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Med undantag av några enstaka villor öster om järnvägen började Ösby bebyggas först omkring 1910. Området innehåller villor från slutet av 1900-talets första decennium till omkring 1930. Villorna varierar från stora till tämligen ordinära. En enkel arkitektur är, med några undantag, det genomgående draget.

Vid Djursholms Ösby station i områdets mitt finns det välbevarade stationshuset, ett ställverk och en liten kiosk. Här har även litet affärscentrum etablerats.

I den kuperade terrängen kring järnvägen finns flera kvarter med relativt stora villor. I områdets södra del, vid Tjallevägen, ligger mindre villor på små tomter. I områdets norra del ligger villorna glest på stora tomter. Växtligheten är riklig med både naturmark och mer anlagda partier med fruktträd och gräsmattor. Lövhäckar och, på vissa ställen, enkla staket skiljer tomterna från vägarna. Kvarteren kring Tjallevägen är uppdelade i små tomter av trädgårdskaraktär. Här ligger villorna i regelbundna rader efter vägarna.

Villorna är av två typer, dels enkla egnahem från 1920-talet i den södra delen, dels något större hus kring stationen byggda under 1900-talets tre första decennier. Egnahemmen vid Tjallevägen är uppförda i 1 1/2 våning med regelbunden plan och enkel utformning. Husens grunder är gjutna av betong eller byggda av kvaderhuggen sten. Fasadmaterialen varierar men oftast utgörs de av spontad träpanel eller spritputs. En traditionell färgsättning med grå eller gula kulörer dominerar. Alla villorna har enkla brutna sadeltak som oftast är täckta med tvåkupigt rött lertegel.

De större villorna kring stationen har också ett enkelt och regelbundet utseende men här finns viss utsmyckning med exempelvis snickerier. Husen är byggda i 1 1/2 till 2 1/2 våningar. Grunderna är gjutna i betong eller byggda av kvaderhuggen sten. De dominerande fasadmaterialen är slät- eller spritputs men även olika träpaneler finns. Både de putsade fasaderna och träpanelerna är oftast ljusst avfärgade med gula, vita eller beige kulörer. Det finns även några fasader med röda träpaneler. Husen täcks till stor del av relativt enkla brutna sadeltak men även mer varierade takformer som sadeltak med valmade gavelspetsar och toptak förekommer. Husens takmaterial är rött en- eller tvåkupigt lertegel.

GÄLLANDE BESTÄMMELSER

Området betraktas som särskilt värdefullt ur kulturhistorisk synpunkt. Detta innebär att § 12 i plan- och bygglagens tredje kapitel gäller.

Detaljplanerna är från 1937-1976. Minsta tillåtna tomtstorlek varierar mellan 500 och 1 500 kvm beroende på vilken del av området det gäller. Tvåvåningshus med en högsta höjd om 7 meter får uppföras och max 1/8 av tomten får bebyggas. Planen tillåter endast en lägenhet på

varje tomt. Tomterna kring Tjallevägen är mindre och endast envåningshus får byggas på 1/5 av tomten.

Tjalve 11, Fylgiavägen 13

BEVARANDE

HELA OMRÅDET

För att områdets kulturhistoriska värden skall bevaras, är det vid underhåll, om- och tillbyggnader, nybyggnader eller andra arbeten, av stor vikt att hänsyn tas till områdets karaktär. Denna kan sammanfattas i följande punkter:

Tomternas utformning och husens placering

- Hus och trädgårdar är följsamt anlagda efter tomternas kuperade topografi, utan större plansprängningar eller planutfyllnader.
- Bostadshusen är centralt placerade på tomterna. Vid Tjallevägen ligger husen i regelbundna rader vid vägen.
- Tomterna avgränsas med enkla staket eller lövhäckar.
- Växtligheten är traditionell med fruktträd och buskar.

Husens storlek, höjd och karaktär

- Boningshusen är relativt stora och uppförda i en till två våningar med inredd vind.
- Husen vid Tjallevägen är mindre och byggda i en våning med inredd vind.
- Husen har en förhållandevis enkel utformning med viss utsmyckning av fasaderna.
- Husen vid Tjallevägen är av egnahemstyp.
- Taken är ofta relativt enkla brutna sadeltak.

Material och färg

- Fasadernas ytmaterial är puts eller träpanel.

- Färgsättningen är traditionell med ljus puts och ljusa oljefärger och i vissa fall rödfärg.
- Grunderna är av huggen natursten eller betong.
- Taktäckningen består av rött lertegel. Vid Tjallevägen är teglet tvåkupigt.

Övrigt

- Uthus och garage ansluter vad gäller placering, form och färg till tomtens övriga bebyggelse.

Om ett bebyggelseärende innebär ett hot mot områdets särdrag bör detaljplanen ändras. Planens bestämmelser och beskrivning skall då utformas så att områdets karaktär enligt ovanstående punkter i allt väsentligt garanteras.

VISSA BYGGNADER

Inom detta område finns ett antal byggnader som, förutom sitt värde som en del av kulturmiljön, har ett egenvärde ur arkitektonisk synpunkt. I de bebyggelseinventeringar som genomförts har husen delats in i tre klasser, omistlig, värdefull och intressant. Extra varsamhet bör iakttas när det gäller förändringar av de omistliga och värdefulla byggnaderna. De intressanta byggnaderna får anses skyddade genom vad som gäller för hela området.

Kvarteret Tjalve, Tjallevägen

Värdefulla byggnader

För de så kallade värdefulla byggnaderna gäller, förutom de punkter som behandlar hela området, att eventuella förändringar bör ske med stor varsamhet. De fastigheter som berörs är:

- Atle 2, Angantyrvägen 4
- Reidmar 3, Fafnerstigen 4

- Reidmar 4, Vendevägen 68
- Suttung 4, Rindastigen 5
- Svaringshög 2, Fafnerstigen 9